

BESLUT

2019-05-27

Dnr: 18/01863,
1978 och 2238**SAKEN**

Aktuellt, SVT2, 2018-05-28, *Operation Playa*, SVT1, 2018-05-29, 2018-05-31 och 2018-06-05 samt *Rapport*, SVT1, 2018-06-26, kl. 19.30, program och inslag om ett narkotikamål; fråga om opartiskhet och saklighet samt bestämmelserna om mediets genomslagskraft och respekt för privatlivet

BESLUT

Inslagen och programmen frias.

SÄNDNINGARNA**Aktuellt den 28 maj 2018**

Inslaget handlade bland annat om information om polisoperationer, bland annat i Spanien, som framkommit i Sveriges Televisions (SVT) programserie *Operation Playa*. Delar ur SVT:s programserie visades där bland annat den åklagare som varit ansvarig för det så kallade Playamålet medverkade och förklarade vad hon ansåg om kritik som framkommit mot polisoperationerna. När nyhetsstudion sedan visades i bild igen sa nyhetspresentatören bland annat att åklagaren och hennes tidigare chef avböjt att medverka i studion. Inslaget avslutades sedan med en studiointervju med Advokatsamfundets generalsekreterare. Denne framförde kritik mot hur åklagaren hanterat Playamålet. Nyhetspresentatören sa att åklagaren sagt att hon inte kände till allt det som poliserna gjorde under utredningen.

Operation Playa, del 1, den 29 maj 2018

Programmet var den första delen av tre i programserien *Operation Playa* som handlade om Sveriges genom tidernas största narkotikamål och de metoder som polis och åklagare använt under utredningen och de efterföljande rättsprocesserna för att leda i bevis att en man (A) var skyldig till smuggling av narkotika. Programmet inleddes på följande sätt.

(Advokat A) – Det här målet, Playamålet, det är det smutsigaste mål som jag har jobbat med. (F.d. statsåklagare) – Att fokus var ju att, en gång för alla, komma åt [A]. Så han var the main target. (Advokat B) – Ett enda mål för ögonen det var att [A], han skulle dömas och han var en av de största brottslingar som vi hade i, i svensk rättshistoria. (Åklagare) – Att han tjänar väldigt, väldigt mycket pengar på det här, det tycker vi att vi har kunnat bevisa. (Advokat C) – I min värld, man kan liksom absolut aldrig acceptera att man begår brott, för att utreda brott.

Därefter presenterades programmet med ett bildmontage med musik och titeln ”1,4 ton kokain”. Programledaren berättade om ett rekordbeslag på 1,4 ton kokain som den franska kustbevakningen gjort på en båt. Kaptenen på båten erkände brott och häktades i samband med beslaget. Bland annat följande sades sedan.

(Programledare) – Det här är berättelsen om Sveriges största narkotikamål genom tiderna. Det är också berättelsen om en åklagare, som jobbade i årtal för att vinna sitt mål. Och där man tog till medel av aldrig tidigare skådat slag, för att komma åt den man trodde låg bakom allt. [...] (Programledare) – [Personnamn] är åklagare vid internationella åklagarkammaren i Stockholm. Hon vill inte synas i bild, av det hon kallar säkerhetsskäl. (Åklagare) – Jag ska inte finnas på bild. [...] (Programledare) – Nej. Du kan inte säga varför du inte? (Åklagare) – Jo, men det är av säkerhets, säkerhetsskäl.

Programledaren sa sedan att utredningen åklagaren ledde hette Operation Playa, att den pågick i över sju år, hade kostat långt över 100 miljoner kronor och att målet med hela operationen var att sätta dit A. Det sades att åklagaren ansåg att A var huvudman till de 1,4 ton kokain som hittats, något som A nekade till. Kaptenen sa att A inte haft något med kokainet att göra varpå programledaren konstaterade att åklagare och polis ändå fokuserat på A.

Därefter gavs en bakgrund av A:s kriminella historia och programledaren sa att han ansetts vara en av Sveriges farligaste brottslingar. Hon sa även bland annat följande.

Efter tio års inlåsning var det dags för [A] att komma ut. Han bytte efternamn till [efternamn]. Han hade studerat i fängelset. Och enligt honom var planen nu att startat ett nytt liv. [...] Men polisen fortsatte att ha ögonen på [A]. Därför valde han till slut att emigrera från Sverige, för att starta om någon annanstans.

Sedan sades det att A och kaptenen träffats på en båtmässa i USA och programledaren sa bland annat följande.

[A] hittade en båt, Bona Fide, som han var intresserad av. Och lite senare anlätade han [kaptenen] som kapten på Bona Fide, under en resa i Karibien. Och det är under den här resan som åklagaren menar, att [A] och [kaptenen] ska ha planerat smuglingen av kokain.

Åklagaren sa sedan att A och kaptenen seglat på Karibiska havet tillsammans. Samtidigt visades bilder på A och kaptenen tillsammans med delfiner. Åklagaren beskrev vad som syntes på bilderna. Sedan sades bland annat följande.

(Programledare) – Vad var det ni menade att, pågick egentligen under den här resan, då? (Åklagare) – Ja, vi menar ju att man diskuterade och planerade kokaintransporter som skulle ske 2009.

Sedan sa programledaren att A bosatt sig i Colombia men att svensk polis fortsatt hade haft ögonen på honom och att de behövde hjälp av utländsk polis för att kunna spana på honom. I dokument som rörde det internationella samarbetet med spaningen framgick att målet med Operation Playa var att gripa A. A beskrev sedan hur han greps, ett halvår efter gripandet av kaptenen. Programledaren sa att ytterligare en person, B, som stod A mycket nära skulle dras in i utredningen varpå B beskrev hur även hon gripits. Programledaren sa bland annat följande.

Polis och åklagare trodde nämligen att [B], som är moster till [A], var inblandad i [A:s] misstänkta narkotikasmuggling och tvättade hans pengar. Det grips även fler personer, men vi har i den här berättelsen valt att fokusera på tre av de inblandade – [B], [A] och [kaptenen].

Det sades även att A:s mamma häktats. Programledaren och B sa sedan att det, i hemlig e-post som åklagaren skickat, framstod som att åklagaren velat använda häktningen av B och A:s mamma som ett påtryckningsmedel mot A. Programledaren sa att det var fullständigt otillåtet. Åklagaren sa att hon inte kunde kommentera den exakta ordalydelsen i mejlen men konstaterade bland annat att de var skrivna på engelska, att det inte var tänkt att de skulle vara offentliga samt att hon kanske gjort dåliga ordval.

Programledaren sa sedan att A:s mamma släpptes men att A, B och kaptenen satt häktade och fullständigt isolerade fram till rättegången två år senare. Hon beskrev hur hårt den långa isoleringen tog på de häktade och sa att häktespersonalen blivit tillsagd att inte prata med A, en form av isolering som av bland annat FN:s tortyrkommitté anses vara tortyr. Åklagaren sa bland annat följande.

Vi önskar inte tortera folk men vi har inte något, något riktigt val för jag menar kan personen i fråga kontakta omvärlden så kan de också påverka utredningen.

Programledaren sa att narkotikamålet var det största i svensk historia och att det fick stor medial uppmärksamhet. Sedan sades bland annat följande.

(Programledare) – Åtalet mot [A] och [B] bygger till största delen på deras tillgång till pengar. Och då framför allt [B:s] pengar. [B] förfogar över en trust i Schweiz, med flera tiotals miljoner kronor. Pengar som åklagaren menar kommer från [A:s] påstådda narkotikaaffärer. (Åklagare) – Vi anser att hon är den som har tagit hand om de pengar som [A] har tjänat på narkotikatransporterna. Hon har via ett mycket, mycket komplicerat penningtvättssystem investerat dem i en trust i Schweiz. (Programledare) – [B] har i hela sitt vuxna liv drivit företag. Ägt träningsanläggningar, restauranger och nattklubbar. Både i Sverige och utomlands. Och enligt [B] kommer hennes pengar från hennes affärsverksamhet, samt en del hon fått av en person hon tidigare hade en relation med. Att hennes förmögenhet skulle komma från narkotikasmuggling, nekar hon helt till.

Sekvenser från förhör i tingsrätten varvades sedan med intervjuer med bland annat A, B och åklagaren. Det sades bland annat att åklagaren trodde att B:s tillgångar egentligen var A:s, bland annat på grund av att B köpt båten Bona Fide och ett hus i Spanien där A bodde ibland. Programledaren sa att åklagaren menade att det fanns mejl och telefonavlyssning, där A använt sig av en pseudonym, som pekade ut honom som huvudman för narkotikasmugglingen. Det sades även att försvaret kritiserat åklagaren för att ha gömt bevisning som hon inte ansåg tillförde något viktigt samt information som talade till de åtalades fördel i förundersökningens så kallade slask. Åklagaren å sin sida ansåg att försvaret fått tillgång till bevisningen.

Programledaren sa sedan att A, B och kaptenen dömdes till fängelsestraff och att alla överklagade domen. Programledaren sa även att A letade vidare i slasken och hittade allt mer som talade till hans fördel som han och försvaret ansåg att åklagaren gömt.

Sekvenser från hovrätten varvades sedan på samma sätt som tidigare med intervjuer med A, åklagaren och olika försvarsadvokater. Programledaren sa att hovrätten konstaterade att rättegångsfel hade begåtts i tingsrätten eftersom försvaret inte hade fått kalla vissa vittnen. Det sades även att förhandlingarna i hovrätten stoppades gång på gång då rätten beslutade att förundersökningen skulle kompletteras samt att försvaret presenterade en alternativ gärningsman som skulle ha kunnat vara huvudman i stället för A. Det beskrevs sedan hur A blev helt frikänd i hovrätten och programledaren sa bland annat följande.

De 18 åren från tingsrätten blir nu alltså noll i hovrätten. Hovrätten skriver i domen att det kan ha varit så att [A] kände till [kaptenens] planer på smuggling. Men det är inget [A] kan fällas för. [...] konstaterar hovrätten att åklagarnas bevisning mot [A] inte håller för att fälla honom på någon av åtalspunkterna.

Programledaren sa att även B friades men att domen mot kaptenen slogs fast. Sedan sades följande.

(Programledare) – Och kritiken mot hur utredningen skötts är förstas skoningslös från försvararhåll. (Advokat B) – Playa, utredning och lagföring, det är i min värld, är en hårdsmälta för, för så att säga, rättssystemet. (Advokat C) – Det som var värst var att man upptäcker att man plötsligt inte kan lita på saker som kommer från staten. Alltså, det är inte ok. (Programledare) – Från åklagarhåll? (Advokat C) – Hm. Det är ju inte ok. Alltså, de är ju företrädare för staten.

I slutet av programmet visades sedan följande text.

Efter den här inspelningens slut har det startats en åklagarledd internutredning mot [åklagaren]. Hon är anmäld för att ha gömt undan bevisning som i ett tidigt skede av utredningen kunnat friat [A].

Operation Playa, del 2, 31 maj 2018

I början av programmet visades korta sekvenser av det som skulle behandlas senare. Bland annat visades bilder från en övervakningskamera där två personer iklädda rånarluvor letade efter något. Därefter sa programledaren att tittarna skulle få se in i en värld där gränsen mellan att vara kriminell och polis suddades ut. Hon presenterade sedan en hemlig sektion inom polisen, sektionen för särskilda insatser (SSI), och sa att denna sektion bestod av poliser som agerar helt utanför gränserna för vanligt polisarbete. Programledaren sa att den var statens vapen mot grov brottslighet. Programledaren presenterade även C och sa att hon hamnat i fokus för SSI:s metoder utan att själv vara medveten om det efter att hon inlett en relation med kaptenen.

Programledaren sa därefter att två SSI-agenter, agent A och agent B, hyrde kaptenens båt Gloria som låg i hamn i Göteborg. Agenterna fick bland annat i uppdrag att bli vänner med kaptenen och C i hopp om att någon av dem skulle avslöja något om kaptenens narkotikasmuggling. Agenterna installerade hemlig rumsavlyssning hemma hos C. Det sades att även C togs in på förhör när kaptenen anhölls av den franska kustbevakningen men sedan friades helt i tingsrätten. I samband med att kaptenen anhölls fick C veta att agent A och B var just agenter. Därefter sades bland annat följande.

(Programledare) – Men trots att [kaptenen] var gripen trappade polisen nu upp spaningen mot [C]. De inte bara rumsavlyssnade hennes hus utan nu började de dessutom videoövervaka henne. [...] Det var först två år efteråt som [C] fick veta att polisen både avlyssnat och filmat henne. Då landade ett brev i hennes postlåda. [Saxade ur ett fotograferat dokument syntes orden "hemlig rumsavlyssning" och "hemlig kameraövervakning".] (C) – Det känns ju rätt förfärligt. [...] Jag menar, jag, jag är faktiskt ingen brottsling, aldrig gjort något brottsligt i hela mitt liv. Och så ska de, bara för att jag kände [kaptenen], så ska jag bli filmad hemma i mitt eget hem.

Programledaren sa sedan att det var åklagaren som fattat beslut om att skicka ut agenterna varpå åklagaren sa att tillståndet att avlyssna C säkert bara gällde när kaptenen var i huset. Programledaren sa att detta inte stämde eftersom tillståndet att avlyssna C gällde flera månader efter att kaptenen gripits samt att filmövervakningen av henne började först efter gripandet. Programledaren sa även att C är den i Sverige som avlyssnats i hemlighet under näst längst tid. Programledaren sa sedan att åklagaren beslutat att skicka ytterligare SSI-agenter till Spanien.

Sedan presenterade programledaren D. Det sades att D bodde i den stad i Spanien där A bodde ibland, samt att han sålde kopiatorer och jobbade som tolk och översättare. Det sades att D blev kontaktad av SSI-agenten agent C som ville hyra en lägenhet av honom. Agent C bjöd D på barer och klubbar och D sa att det ofta blev dyrt. Sedan sades bland annat följande.

(Programledare) – Och [D] presenterades, för fler och fler av [agent C:s] kompanjoner. Men skälet till att den hemliga SSI-agenten [agent C] bjöd på dyra restaurangbesök

och utekvällar var, att [D] hade jobbat som tolk åt några svenskar och då lärt känna den här mannen, [A]. Att [A] tidigare hetat [efternamn] och var dömd för flera bankrån i början av 90-talet i Sverige hade [D] ingen aning om. (D) – Jag visste absolut ingenting om hans kriminella bakgrund eller någonting.

Sedan sa programledaren bland annat att åklagaren misstänkte att A var ledaren för en internationell narkotikaliga varför agenterna skulle närma sig A genom D. Det sades även att SSI-agenterna uppmuntrade D att använda en lyxbil som han, för agenternas räkning, hade stående på sin tomt. Ett par SSI-agenter hördes säga att bilen var utrustad med avlyssningsutrustning och att den hade använts för att imponera på A och D. När förhören med agenterna spelades visades en solnedgång och texten ”Förhör med SSI-agent”. Sedan sades det att A knappt var i Spanien när SSI-agenterna var där, något agenterna visste om men att de trots detta fortsatte sitt uppdrag genom att hänga på olika lyxkrogar.

Därefter beskrev A, D och programledaren om vartannat hur svensk polis utsatt D för livsfara. Agenterna hade försökt få D att ta kontakt med A, som de trodde var delaktig i en grovt kriminell organisation. A sa att om agenterna haft rätt och D tagit in poliser i en sådan organisation hade det kunnat sluta med att D mördades. Programledaren, A och B beskrev även ett inbrott i B:s hus i Spanien som A och B trodde hade genomförts av svensk polis.

Programledaren frågade sedan åklagaren vad de fått ut av agenternas vistelse i Spanien och hon svarade att de inte fått ut något alls. Programledaren sa att agenterna kostat skattebetalarna många miljoner kronor men att polisen hemligstämplat exakt hur mycket deras vistelse kostat. Hon sa även att åklagaren var den som beslutat om insatsen men att denne svurit sig helt fri från ansvar gällande den risk som agenterna utsatt D för. Sedan frågade programledaren åklagaren om det inte ingick i hennes uppdrag att ha kontroll över agenterna. Åklagaren svarade att hon inte fått några rapporter, att hon velat avbryta insatsen men var i händerna på polisen och att om polisen inte rapporterade till henne hade hon väldigt små möjligheter. Hon sa även att agenterna varit på det klara med att det inte fick ske några provokationer eller olagligheter, de skulle bara infiltrera ligan, och att de gått bakom ryggen på henne.

Därefter sa programledaren att ingen polis velat ställa upp och prata om Operation Playa, även bland annat följande sades (enligt textning i programmet).

(Kriminalkommissarie) – Varken jag eller nån annan på gamla rikskrim kommenterar någonting om Playa. (Programledare) – Varför inte? (Kriminalkommissarie) – Det är en massa interna bekymmer. Folk har mått så dåligt av hur det här har skötts och hur, alltså, inte från vår egen sida utan hur det hanterats i rättegångar och med åklagaren och överallt. (Programledare) – Det innebär ju att ni får bära hundhuvudet för en del saker som skett som måste ha skett i samråd med åklagaren? [...] (Kriminalkommissarie) – Men vi har kommit överens om att vi håller käften, och då gör vi det. (Programledare) – Men kan det verkligen vara så att en åklagare och förundersökningsledare har så dålig kontroll på sin egen utredning? Det är det många som tvivlar starkt på.

En av försvarsadvokaterna sa sedan att han inte trodde på att åklagaren inte hade kontroll över det som hände i Spanien och bland annat följande sades.

(Programledare) – Men att insatsen med SSI-agenterna i Spanien inte gav något resultat alls är långt i från det enda problemet. Det menar den tidigare statsåklagaren [personnamn]. (F.d. statsåklagare) – Alltså det var ju åtgärder då, som var brottsliga. Till exempel att bugga en bil. Eller, ja, låna ut en bil och sedan ha den buggad då, för att man ska avlyssna en person i Spanien. Det, det är ett brott. En avancerad brottsprovokation. [...] Det är brottsligt. Ett, vad jag förstår, ett inbrott utan tillstånd. Alltså ingen husrannsakensbeslut eller någonting. Det är också brottsligt. Så det har begåtts brott av SSI-agenten i Spanien, av svensk polis, i den här utredningen. Och sedan verkar det inte som om det har lett till någonting.

Programledaren sa sedan att agenternas verksamhet hållits hemlig för alla utom polis och åklagare. Först när det var dags för rättegång hade en av försvarsadvokaterna lyckats gräva fram handlingar som visade vad som pågått. En advokat beskrev hur han fått fram information från slasken som tidigare varit helt okänd för försvaret.

Programledaren sa därefter att det var tydligt att frågan om vad som egentligen hände i Spanien var känslig för åklagarsidan samt att SSI lades ned efter haveriet i Spanien och att flera internutredningar initierats hos polisen. Sedan sades bland annat följande (agentens uttalanden återges enligt textning i programmet). I bild syntes bland annat texten ”Internutredarens förhör med SSI-agent [efternamn]”.

(Programledare) – [...] men när man skulle hålla förhör med agenterna framkom det att agenterna själva hade raderat sina egna loggar från just den mest kritiska tiden i Spanien. (Agent) – Precis efter att vi har fått veta att vi ska läggas ner, skingras för vinden... Ja, motivationen är därefter. [...] Nån säger ”Ta bort den här”, och jag gör det bara. Tjoff, så är den borta. Jag... Det är kanske inte en av mina bästa stunder som polis.

En kriminalkommissarie som varit del av en av internutredningarna sa att det var svårt att förhöra SSI-agenterna eftersom de var utbildade att ljuga.

Operation Playa, del 3, 5 juni 2018

I programmet gavs bland annat en sammanfattning av hur den tidigare nämnda kaptenen gripits på internationellt vatten av franska kustbevakningen. Programledaren sa att åklagaren ansåg att kaptenen endast var kurir för narkotikan och att A var den egentliga huvudmannen. Därefter sades bland annat följande.

(Programledare) – Men för att kunna gripa och sedan åtala [A] i Sverige måste [åklagare] nu få hem [kaptenen], som alltså sitter i häkte på den franska ön Martinique i Karibien. Så nu åker hon och en polisman som heter [personnamn] till Martinique för att försöka få [kaptenen] utlämnad till Sverige. Men nu får [åklagaren] problem. Stora problem.

Åklagaren sa därefter att hon och den franske åklagaren var överens om att kaptenen skulle lagföras i Sverige. Programledaren och kaptenen sa dock att

fransmännen inte höll med om detta och inte ville lämna ut kaptenen. Sedan sades bland annat följande.

(Programledare) – [Åklagare] och polismannen [personnamn] får åka hem igen, med oförrättat ärende. Hela det stora narkotikamålet håller nu på att glida åklagare [åklagare] ur händerna. (Advokat A) – Man hade [kaptenen] i Karibien. Man behövde få hem honom till Sverige, för att kunna få hit [A]. Hela den här utredningen har rört [A]. Det är honom man vill få till Sverige. Men om [kaptenen] var kvar i Karibien, då kunde man inte få målet till Sverige och man hade liksom ingenting att jobba med. Så att man behövde komma på ett sätt att få hem [kaptenen].

Programledaren beskrev sedan hur två poliser, två veckor efter att kaptenen gripits, genomförde en husrannsakan på en båt vid namn Gloria. Båten låg då i hamn i Göteborg och ägdes av kaptenen. En av poliserna som genomförde husrannsakan var den polisman som följt med åklagaren till Martinique. På båten hittades nio kilo kokain. Sedan sades bland annat följande.

(Programledare) – Och nu finns plötsligt något som gör att åklagare [åklagare] kan kräva att fransmännen lämnar ut [kaptenen] från Martinique. Nu är han ju misstänkt för ett allvarligt brott även i Sverige. Men att de nio kilona är avgörande för att få [kaptenen] utlämnad vill [åklagaren] först inte alls kännas vid. (Åklagaren) – Nja, motsatsen, det vet jag många som sa, att de var omständliga, nej, jag uppfattar inte, de, de, det var, de kunde nog diskutera olika alternativ, för han ville ju egentligen gärna, eller de tyckte att de hade en förundersökning där nere. Så att det, det var aldrig tal om att han aldrig skulle få komma till Sverige.

Därefter diskuterade åklagaren och programledaren om det var självklart att kaptenen skulle lämnas ut till Sverige även om kokainet inte hittats på båten Gloria. Åklagaren sa sammanfattningsvis att det inte var problematiskt för svensk polis att få ”låna” kaptenen men att det inte var någon bra idé samt att hon i dokument kan ha ”sockrat” lite om hur viktigt det var att få hem kaptenen till Sverige. En av försvarsadvokaterna sa att kaptenen blivit helt tokig när han fått veta att kokainet hittats på Gloria. Programledaren sa att SSI-agenterna agent A och B hade hyrt båten under den tid som narkotikan skulle ha förvarats, och sedan hittats, på båten.

Programledaren sa att åklagaren menade att kaptenen använt Gloria för att smuggla narkotika och sedan glömt narkotikan i båten där polisen två år senare hittade det. En av försvarsadvokaterna sa att detta var orimligt. Programledaren sa sedan att kaptenen filmat den seglats med Gloria som åklagaren hävdade var en smugglingsresa. Sekvenser där båtens segel, innanrede med mera visades. Bland annat följande sades.

(Programledare) – Han låg två veckor i Bermuda och en vecka i Skottland. Och enligt åklagaren ska Gloria ha varit lastad med flera hundra kilo kokain under den här tiden. Något som [kaptenens] advokat menar är ett fullständigt orimligt påstående. (Advokat A) – Man kan vara rätt trygg i, att det tar rätt mycket plats för det är sådana här en kilos kakor som ligger i balar och så där, klassiskt sätt. Problemet är ju bara att [kaptenen], han filmade ju sina seglatser. Så, 2008 när han ska ha åkt över då, då har han ju filmat även inne i båten, när han går omkring där och visar hur han har det. Och han sitter,

han sitter liksom, nu, man ser hur de här vågorna och allting sådant här, när han är ute, mitt ute på havet. Totalt livsfarligt. Men det finns inte en massa kokain i båten. Och då säger åklagaren [...] men då har han stuvat undan det där, han har sågat upp vattentankarna och stoppat i kokainet där. Och då kan man ju säga, ska du åka över Atlanten, då tror jag att du vill ha vatten att dricka.

Sedan sa programledaren bland annat att det gjordes en hemlig husrannsakan på båten under den tid som SSI-agenterna hyrde den av kaptenen men att ingen narkotika hittades då. Åklagaren sa att den första husrannsakan gällde kaptenens dator. Det sades även att en av poliserna varit med på båda husrannsakingarna.

Programledaren sa sedan att beslaget vid den andra husrannsakan inte dokumenterades av poliserna och nämnde särskilt att det inte togs några foton. Dagen efter beslaget hade en polishund tagits till båten, hunden markerade dock inte för någon narkotika. En av de poliser som var med under beslaget sa att hans kollega fotograferat narkotikan i båten med sin mobiltelefon. Advokat A berättade att bilden inte förts in i förundersökningen samt att polismannens telefon, när den skulle tömmas för att få fram bilden, var trasig. Åklagaren sa att hon sagt till poliserna att de skulle göra en teknisk undersökning samt dokumentera beslaget men att det var hårresande att så inte skett. Sedan sades bland annat följande.

(Programledare) – Frågetecknen kring de nio kilona är alltså väldigt många. Men det finns vissa saker som [åklagaren] menar ändå är konkreta bevis på att de verkligen har legat på Gloria. (Åklagare) – Du vet att det fanns två hantverkare som var där och, i just det utrymmet, hösten 2008 ... (Programledare) – ... som hittade någonting? (Åklagare) – ... som har hittat något, något paket då, som stämmer väl utseendemässigt. (Programledare) – ... men inte storleksmässigt? (Åklagare) – Nja. Du får [...] frågor till dem. Det var 2008 på hösten de var där. De får frågorna, tror jag väl de får, de fick väl frågor om det i tingsrätten, så då måste det ha varit på 2012, på hösten, någonting, det är alltså fyra år senare. Att för dem kunna bestämt tala om exakt hur stort det var, det, det, det tycker inte jag att det är så konstigt, om de inte kan, faktiskt.

Därefter sa programledaren att åklagaren lyckats få kaptenen till Sverige med hjälp av de nio kilona kokain som hittats på Gloria och att detta beslag blev en stor fråga i båda domstolsinstanserna. Sedan hördes bland annat ett inspelat förhör från domstolen med en av de poliser som gjort beslaget. Av förhöret framgick att polismännen inte kallat några tekniker till platsen. Sedan sades bland annat följande. Där det funnits textsatta sekvenser från domstolen har denna text använts nedan.

(Programledare) – I stället för att göra brottsplatsundersökningen samma kväll och dokumentera narkotikafyndet på plats i båten, ska [polis] och kollegan [polis] ha tagit med sig de nio kilona och lämnat in dem på polishuset i Göteborg. [...] (Programledare) – Men något kvitto på att narkotikan har lämnats in i Göteborg finns inte, trots att det handlar om ett rekordstort beslag, värt minst 30 miljoner. Advokat [Advokat A] kallar därför tre poliser från Göteborg för att höra om de minns att nio kilo kokain verkligen lämnats in där. Även de vittnar under ed. [...] (Advokat A) – Ingen av dem som jobbade den här kvällen hade sett något kokain. De hade inte hört om något kokain. Och det fanns framför allt inget beslagsprotokoll över kokainet. Man kan inte

bara lämna in kokain och säga "Tjenare! Vi kommer och hämtar det här sedan." Utan då måste man ha med ett protokoll som visar att det kommer härifrån och det är, man får skriva på lappar och, det lämnar ett pappersspår. Alltid, liksom. Men det här beslagsprotokollet från, från båten Gloria, det är inte upprättat samma dag som narkotikan tas, utan det är ett par dagar senare, också, så det fanns inget beslagsprotokoll vid tidpunkten. Så det är, det är helt uppenbart att de ljög. Det är inte, det har inte gått till på det viset. (Åklagare) – Jag vill veta, är det så att de två poliser som hörts under ed påståtts ljuga? (Advokat A) – Absolut. Det är en absolut möjlighet. För jag tror inte på uppgifterna som lämnats. (Åklagare) – Påstås det att jag också ljuger? (Advokat A) – Jag lägger inga värderingar i det, jag får fundera. Försvaret påstår att det inte finns någon utredning som visar att det funnits narkotika på Gloria i nuläget. Ingen överhuvudtaget. Man ska akta sig för att säga att någon ljuger. Men jag säger det lite försiktigt. (Domare i Svea hovrätt) – Fanns det någon kommentar kring detta från åklagaren? (Åklagare) – Nej, inte utöver att jag vill säga att de som hörs under ed talar sanning. Poliserna har ju hittat narkotikan där. Det hävdar vi med bestämdhet, naturligtvis.

Därefter visade åklagaren programledaren ett brev som enligt henne var ett mycket viktigt bevis. I brevet nämnde en häktad man att en kompis till honom var väldigt nervös då det försvunnit nio kilo kokain som han varit ansvarig för. Programledaren sa att brevet presenterats för domstolen först när rättegången var i full gång och att brevskrivaren inte hörts i rätten. Programledaren hade även tagit del av ett förhör med brevskrivaren där han sagt att det han skrivit i brevet inte var sant.

Programledaren försökte sedan ta reda på vad som hänt med kokainet efter beslaget och besökte därför Nationellt forensiskt centrum (NFC). Där framkom det att kokainet legat hos NFC i sex år trots att det finns tydliga regler som säger att narkotikabeslag ska destrueras inom fyra månader (tidigare var det sex månader). En tjänsteman som jobbade på NFC sa att de ombetts undanta just det beslaget från rutinerna och spara det till dess att domstolsförhandlingarna var avslutade. Åklagaren sa att kokainet borde ha förstörts för länge sedan men att det hela tiden hände saker i målet och att de därför velat ha det kvar. Hon sa även att det antingen blivit glömt eller att det var hennes fel att det blivit kvar även efter domstolsförhandlingarna.

Programledaren fick sedan veta av NFC att kokainet skulle destrueras varpå hon åkte till NFC och fick titta på det. En tjänsteman förklarade varför det blivit kvar hos dem och att det nu skulle destrueras. Programledaren ringde sedan till NFC för att dubbelkolla att kokainet verkligen förstörts och fick då beskedet att det beslutats att narkotikan skulle sparas ytterligare sex månader. En tjänsteman från NFC förklarade bland annat att de sparade narkotikan då de inte ville försvåra ytterligare analyser. Programledaren sa att det var polis och åklagare som beslutat att narkotikan skulle ligga kvar hos NFC. Sedan sades bland annat följande.

(F.d. statsåklagare) – Varför ligger det kvar? Alltså, det enda jag kan tänka mig, det är att det är ett lån och att det ska tillbaka till någon. (Advokat A) – I min värld då, då får man väl tycka att jag är konspiratorisk eller någonting, men efter att ha vart i det här målet så finns det fog för det, så kommer det här antingen från något annat beslag där

man inte har någon ägare [...], det kan komma från någon annan samarbetande polismyndighet.

Advokaten sa sedan att det fanns en amerikansk agent som jobbade för ”Drug Enforcement Administration” (DEA) som varit mycket involverad i målet men som inte kunnat höras eftersom åklagaren inte lyckats få kontakt med honom. Det sades sedan att DEA-agenten varit i Sverige och försökt rekrytera en informatör, att hovrätten inte lyckats få tag i honom men att programledaren pratat med agenten på telefon. Agenten sa då att han inte hade några kommentarer. Programmet avslutades sedan med att programledaren sa följande.

Om denne amerikanske DEA-agent kan kopplas till de nio kilona kokain vet vi inte. Eftersom han aldrig förhörts om detta. Det enda som är klart i dag är att hovrätten helt friade [kaptenen] från anklagelserna om de nio kilona kokain. Och nu, till sist, sex år efter att de nio kilona hittades på [kaptenens] båt, har de enligt NFC, bränts upp.

Rapport den 26 juni 2018

Inslaget var ett nyhetstelegram i vilket programledaren sa följande.

Efter SVT:s dokumentärserie *Operation Playa* anmäldes en före detta åklagare för tjänstefel. Men nu meddelar åklagarmyndigheten att förundersökningen läggs ner. Dokumentären kunde avslöja hur en hemlig del inom den svenska polisen tog till okonventionella och otillåtna metoder i jakten på en person som utpekats som narkotikasmugglare.

ANMÄLNINGARNA

Aktuellt den 28 maj 2018

Anmälaren är den åklagare som arbetat med de så kallade Playamålet och som medverkade i programserien *Operation Playa*. Hon anför sammanfattningsvis att det felaktigt sades att hon inte velat medverka i programmet. SVT skickade förfrågan om åklagarens medverkan i mejl till en kammaråklagare som sedan vidarebefordrade det till henne. Varken åklagaren eller kammaråklagaren svarade dock på SVT:s mejl.

Programserien Operation Playa

Programserien har på närmare anförda grunder anmälts av flera personer, bland annat några av de åklagare som arbetade med Playamålet. En av dessa är den åklagare som även medverkade i programserien. Anmälningarna sammanfattas nedan.

Åklagarens medverkan och möjlighet att bemöta kritik

Åklagaren anför sammanfattningsvis följande gällande hennes medverkan i programmet och möjlighet att bemöta kritik.

Åklagarens uppfattning är att programledarens avsikt redan från början var att

behandla målet ensidigt. Åklagaren framför kritik mot bland annat den inledande kontakten reportern tog, den information hon fick inför intervjuerna samt att hon inte fick möjlighet att lyssna på inspelningarna för att kunna korrigera om något blivit missvisande, trots att hon begärt det. I stället för att få lyssna på de inspelningar som gjorts fick åklagaren, den 25 maj 2018, utskrift av de delar av intervjuerna med henne som skulle ingå i programmen.

Åklagaren anser att hon inte haft möjlighet att bemöta kritik. Hon informerades inte om de kritiska synpunkterna som framförts i samband med intervjuerna, fick ingen möjlighet att bemöta kritik i samma program som den framkom och har inte heller fått någon sådan möjlighet i efterhand. De förfrågningar som åklagaren fått, om att svara på fler frågor eller medverka i olika inslag i SVT, har alla ställts innan samtliga avsnitt av serien sänts och kan inte tolkas som tillfällen att bemöta kritik eller rätta felaktigheter i programserien.

Ett absolut och klart utsagt villkor för åklagarens medverkan var att hon inte fick förekomma på bild, varken filmad eller i stillbild. Under intervjuerna var hon av uppfattningen att det var reportern som skulle filmas. Denna överenskommelse bröts. Åklagaren har blivit tilltalad om programmet av personer som varken känner henne till namn eller yrke utan som känt igen henne. Hot har också förekommit. Dessutom har programledaren vid upprepade tillfällen i programmen gjort sig lustig över detta krav och uppenbarligen inte respekterat att det finns skäl för det. Reportern har gjort detta genom sättet hon uttryckt åklagarens önskan om att inte synas i bild. Dessutom har reportern antytt att säkerhetsskäl saknas, något som är felaktigt.

Övrig övergripande kritik

Anmälarna, även åklagaren, anser huvudsakligen att programserien var osaklig och ensidig. SVT tog på flera sätt ställning i frågan trots att serien behandlade ett kontroversiellt ämne. I princip saknades referenser till domstolarnas bedömningar i Playamålet och viktig information som talade till de åtalades nackdel utelämnades genomgående, i stället dominerades innehållet av intervjuer med parterna. Det framstod som att olika personer utsattes för myndighetsåtgärder på den enda grunden att åklagaren ”ville” det och i vissa fall helt utan rättslig grund. Det framställdes som att A utsatts för en konspiration och att undersökningen mot honom varit grundlös och de åtalade och deras advokater gavs mer utrymme än åklagarsidan. Dessutom visades dessa intervjuer ofta utan att balanserande fakta redovisades eller de uppgifter de lade fram ifrågasattes. Deras versioner av händelseförloppet togs på olika sätt för goda av produktionen. SVT anslöt till de strategier de framfört i domstolarna och tog därigenom ställning i frågan. Domstolarna har gjort oberoende och självständiga bedömningar av många av de specifika påståenden som parterna gav uttryck för i serien. Dessa finns lätt tillgängliga och hade med enkelhet kunnat redovisas i de olika programmen för att motverka ensidig rapportering.

I programserien utsattes polis och åklagare för stark kritik och det riktades allvarliga anklagelser mot vissa enskilda personer. Programserien har genom sin starka vinkling, avsaknad av balanserande fakta och selektiva klippning effektivt beskurit de kritiserade personernas möjligheter att komma till tals.

Det borde ha nämnts att det finns ett antal personer som misstänkts för brottslighet med koppling till Playa i Spanien samt att vissa av dessa sitter utredningshäktade i väntan på rättegång.

Några anmälare anser att serien hyllade yrkeskriminella och närmast var en reklamfilm för sådan verksamhet. Anmälarna har även riktat kritik mot programbeskrivningen av serien på SVT Play.

Operation Playa, del 1, 29 maj 2018

Anmälarna anser att det utelämnades väsentlig information i programmet och anför bland annat följande.

- Programserien borde ha innehållit en redogörelse för reglerna gällande hemliga tvångsmedel. Det borde ha framgått att andra rättsliga instanser beslutade om, och omprövade, dessa beslut. Som exempel kan nämnas beslutet att häkta A med restriktioner samt misstankarna mot B. Det borde även ha framgått att andra rättsliga instanser delade åklagarens bedömningar.
- Olika pengatransaktioner B gjort borde ha framgått.
- De inslag från avlyssningarna som är mest graverande mot A undanhölls vilket gav tittarna intrycket att avlyssningen saknade koppling till A.
- Det saknas stöd för att åklagaren på ett klandervärt sätt skulle ha velat vinna målet. Åklagarens objektivitet som förundersökningsledare har prövats i en rad anmälningar och inte lett till kritik. Detta redovisas inte tillräckligt tydligt i programmen. I programmet framfördes mycket aggressiva och klandrande uttalanden från försvarare. Dessa följdes varken upp med redovisningar eller förklaringar.
- Tittaren förleddes att tro att det saknades anledning till polisens intresse för A efter det att han släppts från fängelset då det inte nämdes att han söktes av domstolen i ett annat mål.
- Vad gäller A:s och kaptenens resa i Karibien förleddes tittaren att tro att det endast var förekomsten av delfinbilderna som låg till grund för åklagarens påstående om att detta var en resa där de planerade narkotikasmuggling. Ytterligare relevant information gällande detta borde framkommit.
- Anmälarna anför även andra uppgifter gällande B som de anser bör ha tagits med.

Anmälarna anser även att programmet innehöll felaktiga uppgifter och anför bland annat följande.

- Programledaren sa att man i Playa tagit till medel av aldrig tidigare skådat slag. Det stämmer inte då man under förundersökningen använt metoder som är förekommande i mål gällande grov organiserad brottslighet. Tittaren förleddes att tro att utredande myndigheter har gått bortom vad som varit tillåtet.
- Programledaren återgav att hovrätten i sin dom skrivit att A kan ha känt till kaptenens smugglingsplaner men att det inte är något A kan fällas för. Det hovrätten faktiskt skrev var att det var utrett att A visat intresse och engagemang för smugglingen samt att han för framtida syfte haft kontakt med någon som kunde tillhandahålla narkotika. Detta talade för att A hade medverkat i brottsligheten. Utredningen visade dock inte på vilket specifikt sätt A medverkat, något som är en förutsättning för en fällande dom.
- Det påstods att målet med hela operationen var att sätta dit A och att detta skulle ha skett på oriktigt sätt. Målet var att slå sönder en organisation och hindra att stora mängder narkotika kom ut på marknaden. Men uppgiften var självfallet även att gripa de misstänkta och lagföra eventuella gärningsmän.
- Tittarna vilseleddes att tro att det saknades rättslig grund för åtgärderna riktade mot B.
- Påståendet att åtalet mot A och B till största delen byggde på deras tillgång till pengar är felaktigt och missvisande. Åtalen mot dem grundade sig på omfattande bevisning, bland annat i form av avlyssnade samtal.
- Påståendet att en förundersökning inleddes mot åklagaren är felaktigt. En öppen förundersökning inleddes, och lades ned, utan angivande av någon misstänkt för att kunna inhämta information till underlag för beslut.

Operation Playa, del 2, 31 maj 2018

En anmälare är kritisk till att det vid flera tillfällen i programmet spelades upp ljudfiler från sekretessbelagda förhör med honom och en kollega. Vid det första tillfället angavs de båda som ”SSI-agenter”, vid det andra tillfället angavs även anmälarens efternamn. Anmälaren har svårt att se något skäl till namn-publiceringen och anser att den saknar allmänintresse då han inte är någon offentlig person och fortfarande jobbar med känsliga ärenden. Anmälaren anser att hans personliga integritet borde väga tyngre än det allmännas rätt att få veta exakt vilken tjänsteman som utfört åtgärderna, oavsett om dennes namn finns tillgängligt i till exempel förundersökningsprotokoll eller dom.

Anmälarna anser därtill att det utelämnades väsentlig information i programmet och anför bland annat följande.

- Det borde ha framgått mer information gällande D, bland annat att han haft en framträdande roll i en nattklubb i Barcelona som A och B investerat pengar i.
- Anmälarna anför även andra uppgifter som framgår av tingsrättens dom vad gäller C och båten Gloria som borde framgått.

Anmälarna anser även att programmet innehöll felaktiga uppgifter och anför bland annat följande.

- Tittaren förleddes att tro att C blivit videoövervakad i sitt eget hem, så var inte fallet. Beslutet avsåg en kamera monterad på utsidan av huset, riktad mot ytterdörren.

Operation Playa, del 3, 5 juni 2018

Anmälarna anser att det utelämnades väsentlig information i programmet och anför bland annat följande.

- Konspirationsteorin om att beslaget av nio kilo kokain på båten Gloria var konstruerat i syfte att misstänkta i Playamålet skulle kunna lagföras i Sverige, har bedömts av domstolarna. Deras bedömningar redovisades dock inte trots att det är synnerligen betydelsefull information. Tingsrätten avfärdade teorin och hovrätten kom fram till att kokainet påträffades på Gloria i samband med husrannsakan. Ingen av domstolarna har med andra ord trott på teorin.
- All betydelsefull bevisning gällande beslaget av de nio kilona kokain på båten Gloria redovisades inte. Bland annat borde kokainets likhet med annan beslagtagen narkotika redovisats, även vittnesmålet från den polis som mottog telefonsamtalet som otvetydigt vittnar om att narkotika hittats på båten borde redovisats, oavsett om han var i tjänst då han fick samtalet eller inte.
- Gällande påståendet att det inte skulle ha gått att gömma kokain på båten Gloria under kaptenens seglats över Atlanten presenterades bevisning från åklagarsidan i rätten som visade att det visst skulle vara möjligt.
- Relevanta delar av hovrättens resonemang kring A:s, B:s och kaptenens ekonomi borde ha belysts i programmet.

Anmälarna anser även att programmet innehöll felaktiga uppgifter och anför bland annat följande.

- Påståendet att åklagaren åkte till Martinique för att få kaptenen utlämnad

till Sverige är fel. Avsikten med resan var att hålla förhör med kaptenen så snart som möjligt för att påskynda förundersökningen.

- Tittaren förleddes att tro att kaptenen inte skulle överlämnats till Sverige om det inte vore för beslaget på Gloria samt att åklagaren önskade få målet till Sverige på grund av personlig prestige. Åklagaren kunde kräva kaptenen utlämnad till Sverige då en förundersökning mot kaptenen avseende brott som föll under svensk jurisdiktion pågick. Kaptenen hade dessutom själv begärt att bli utlämnad till Sverige. Dessutom var Frankrike medlem av det internationella samarbetet med spaningen. Det var inom detta samarbete beslutat att målet skulle delas upp mellan Sverige och Spanien på så sätt att narkotikadelen skulle handläggas i Sverige.
- Uttalandet från reportern att det enda som är klarlagt är att hovrätten helt friade kaptenen från anklagelserna om de nio kilona kokain stämmer inte.

En anmälare anser att programledaren insinuerade att polisen inte skulle ha hittat något kokain på Gloria och att NFC ljög om att ha destruerat det, trots att båda dessa saker motbevisades i programmet, och att detta innebar förtal.

Rapport den 26 juni 2018

En anmälare anser att inslaget i *Rapport* var osakligt då Åklagarmyndighetens beslut endast handlade om en liten del av den tidigare åklagarens arbete.

Anmälan om tjänstefel gjordes i samband med ett beslut om att inte lämna ut handlingar som omfattats av förundersökningssekretess. Av inslaget vilseleddes tittaren att tro att det anmälda tjänstefelet handlade om hur åklagaren gett direktiv till polisen.

Åklagaren själv anser att hon på ett orimligt sätt pekades ut som misstänkt och att detta inneburit mycket stor skada för henne i hennes privatliv.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SVT har getts möjlighet att yttra sig över inslagen i *Aktuellt* den 28 maj 2018 och *Rapport* den 26 juni 2018 i förhållande till kravet på saklighet. SVT har också getts möjlighet att yttra sig över programserien *Operation Playa* i förhållande till kraven på opartiskhet och saklighet samt bestämmelserna om televisionens särskilda genomslagskraft och respekt för privatlivet. SVT anser att sändningarna överensstämmer med bestämmelserna och anför sammanfattningsvis följande.

Aktuellt den 28 maj 2018

Åklagaren kontaktades före publicering i programmet på det enda sätt som stod till buds, nämligen det hon själv hade uppmanat redaktionen att använda. En förfrågan om hon ville medverka i sändningen mejlades till en kammaråklagare

på Åklagarmyndigheten som hon efter sin pensionering utsett som sin företrädare i kontakter med SVT angående *Operation Playa*. Denne bekräftade att han hade skickat förfrågan vidare till åklagaren. Utöver det tog redaktionen också kontakt med en chefsåklagare, som tidigare varit åklagarens chef, och bad även om hennes medverkan. Svaret från henne var att ingen från Åklagarmyndighetens sida ville medverka i *Aktuellt*. Mot bakgrund av detta anser SVT att programledarens formulering inte var osaklig.

Programserien Operation Playa

Utgångspunkten för serien var att belysa de exceptionella metoder som polis och åklagare använde sig av under rättsprocessen kring Operation Playa, som är Sveriges största narkotikamål genom tiderna. Redaktionen har tillgång till hela utredningen samt den så kallade slasken. Utskrivna fyller alla dokument ett helt rum på cirka 15 kvadratmeter från golv till tak. Dessutom har redaktionen tillgång till ett stort material som varken domstolen eller advokaterna hade när Operation Playa pågick.

Att göra en tv-serie utifrån ett så omfattande material kräver att man tar hänsyn till vissa omständigheter, man kommer att bli tvungen att göra ett urval. Det gäller också att förhålla sig till att det vid publiceringstillfället fanns en lagakraftvunnen dom från Svea Hovrätt där den utpekade huvudmannen A friades på samtliga åtalspunkter. Till detta kommer att den senaste gången A dömdes för ett brott var för 23 år sedan. Han blev frisläppt år 2003. I dag har han ett helt rent belastningsregister och ska behandlas därefter av samhället.

I de fall då det rör sig om en enskild person som helt friats från brottsmisstankar skulle det krävas ett extremt starkt stöd för att kvälja dom och påstå att denna person ändå bör betraktas som skyldig i något hänseende. Så är inte fallet när det gäller Operation Playa. Det framkom till exempel under pågående förhandling i hovrätten att det fanns en alternativ gärningsman i stället för A, en person som befann sig i Colombia samtidigt som kaptenen tog emot 1,4 ton kokain ute till havs.

Vad gäller den spanska utredningen konstaterar SVT att det, när serien publicerades, inte fanns något åtal i Spanien och att det inte var klart om det över huvud taget skulle bli något sådant. Redaktionen har intervjuat flera ledande jurister i Spanien som menar att det fortfarande inte är säkert om utredningen kommer gå till motsvarande huvudförhandling. De flesta av de personer anmälarna nämner i relation till detta ingick aldrig i det svenska åtalet.

SVT har därutöver i flera fall inte ansett att det funnits skäl att redogöra för sådana omständigheter som fallit utanför det svenska Playamålet och som inte berörts av programserien.

Vad gäller möjligheten för alla relevanta parter att komma till tals vill SVT slå fast att redaktionen har gjort sitt yttersta för att förmå utredande poliser att ställa upp för intervju. Redaktionen har till och med knackat på hemma hos flera av dem för att säkerställa att de skulle få chansen att komma till tals, men det har konsekvent avböjts. I ett telefonsamtal med en före detta kriminalkommissarie som var en av cheferna för utredningen framgick det att man inom polisen gemensamt tagit beslutet att inte prata.

Åklagarens medverkan och möjlighet att bemöta kritik

När reportern tog kontakt med åklagaren sa hon att redaktionen var intresserad av större narkotikamål. Reportern och åklagaren pratade om Operation Playa i ett tidigt skede och bestämde att en första intervju om målet skulle genomföras på åklagarkammaren. Alla intervjuer handlade uteslutande om Operation Playa. Inget annat än att fokus skulle ligga enbart på Playa avhandlades mellan henne och reportern.

Uppgårelsen med åklagaren var att fotografen skulle filma reportern över åklagarens axel. Den uppgörelsen har redaktionen hållit sig till, och i de fall där åklagaren rört på huvudet och möjligen skulle kunna bli lättare att identifiera, har man ägnat stor tid åt att maskera de delarna av materialet. Det enda svar åklagaren gett på frågan om varför hon inte får synas är det som sedan återgavs i programmen, nämligen säkerhetsskäl. Redaktionen har med andra ord bara återgett det åklagaren själv sagt.

Tilläggas kan att åklagaren tidigare ställt upp på filmade intervjuer som har sänts i SVT där hon svarat på frågor kring en annan förundersökning som tangerar Operation Playa. Även det målet kallas Playa. Trots detta har SVT följt överenskommelsen att inte visa henne framifrån. Innan intervjuerna skedde mejlade SVT åklagaren vilka delar som skulle tas upp under intervjuerna.

I slutet av den sista intervjun berättade åklagaren att hon snart skulle gå i pension och absolut inte skulle gå att kontakta vidare. Eftersom hon ville veta vilka av hennes citat som skulle publiceras i SVT fick redaktionen uppgift om en person som kunde företräda henne, en åklagare och kollega vid internationella åklagarkammaren, som kunde ta emot mejl och vid behov vidarebefordra informationen till henne. Denna person fungerade även, i vissa sammanhang, som talesperson för henne gentemot redaktionen. På så sätt kunde dialog föras och Åklagarmyndigheten uttalade sig vid några tillfällen också för åklagarens räkning. Alla uppgifter och kommentarer från åklagaren efter hennes pension förmedlades via kontaktpersoner.

Redaktionen har aldrig lovat åklagaren att få höra det inspelade materialet, men väl att ta del av de citat av henne som skulle användas. Så skedde också. Åklagaren hade vid detta tillfälle inga ytterligare kommentarer till det hon sagt. SVT har hållit sin del av uppgörelsen och varje del av intervjuerna med henne

som skulle publiceras har skrivits ner och skickats till henne via företrädaren på åklagarkammaren. Detta har skett före publicering av programserien. Åklagaren har som hon själv skriver ovan avböjt att svara på ytterligare frågor.

SVT vill framhålla att intervjuerna uteslutande handlade om åklagarens yrkesverksamhet och att de skedde i internationella åklagarkammarens lokaler. Åklagaren anförde säkerhetsskäl till att hon bara ville bli filmad bakifrån och detta var skälet till att man i programmet citerade henne på det sätt man gjorde, det vill säga att hon inte ville synas i bild av ”det hon kallar säkerhetsskäl”. Någon annan avsikt fanns inte med formuleringen.

Operation Playa, del 1, 29 maj 2018

Vad gäller information som anmälarna anser borde ha framgått i programmet anför SVT bland annat följande.

- Det sades inte i programmet att det saknades skäl för polisen att spana på A efter att han blivit släppt från fängelset, endast hur A upplevde det och att det fick honom att emigrera från Sverige.
- Det påstods inte att åklagaren på ett klandervärt sätt ville vinna målet, dessutom har hon själv fått uttala sig gällande sin objektivitet i serien. Det som visas var de metoder som använts av åklagare och polis under de år utredningen pågick.
- I programmet redovisades B:s egen förklaring till varifrån hennes pengar kom. Även den tes som åklagarna drev redovisades, den fick dock inget gehör i form av fällande domar. Programmet innehöll även ett avsnitt ur domstolsförhör med B där hon själv kommenterade hennes och A:s gemensamma investeringar.

Vad gäller information som anmälarna anser var felaktig anför SVT bland annat följande.

- Med formuleringen ”av aldrig tidigare skådat slag” avsågs bland annat att SSI-agenter spenderade stora summor pengar för att imponera på A och etablera kontakt med honom. Detta trots att man visste att A inte vistades i Spanien under stora delar av tiden agenterna var där. Vidare avsågs att agenterna utsatte en privatperson för en mycket avancerad brottsprovokation samt utrustade en bil med avlyssningsteknik och sedan uppmanade samma privatperson att använda bilen.
- Påståendet att målet med hela operationen var att gripa A är väl underbyggt i handlingar från det internationella samarbetet. Åklagaren sa även själv att de anser att A är huvudman i målet.
- SVT anser inte att programseriens formulering kring hovrättsdomen är felaktig. I domen sägs det att A kan ha känt till kaptenens planer, men att A inte kan fällas för detta. I sin dom resonerar hovrätten vid flera tillfällen kring huruvida A på något sätt känt till eller varit inblandad i

smugglingen. Mot bakgrund av att rätten friade A på samtliga punkter ansåg redaktionen inte att det var försvarbart att fokusera på just de omständigheter som anmälaren menar är besvärande för A.

- SVT har inte någonstans i programserien påstått att det saknades rättslig grund för ingripandet mot B. Dessutom är det normalt sett en åklagare som begär, och därmed vill, att en domstol ska häkta någon.
- Det sades inte att det saknades stöd av bevisning för åtalet. Det som framkom är att åtalet till stora delar grundade sig på de tilltalades tillgång till pengar. Utformandet av själva gärningsbeskrivningarna och åtalspunkterna visade tydligt att tillgången på pengar var avgörande för de misstankar som riktades mot de tilltalade. I en av åtalspunkterna var pengarna det enda som var konkret bakgrund för misstankarna. Att pengarna spelade en viktig roll i sammanhanget påtalade åklagaren själv vid flera tillfällen i intervjuer för programserien.
- Vad gäller förundersökningen mot åklagaren kontrollerade redaktionen vid tre olika tillfällen före publicering med utredande polis på Särskilda Utredningsenheten att det pågick en utredning mot henne. Dessa tre tillfällen finns dokumenterade. Utöver det kan man redan i rubriken på nedläggningsbeslutet från åklagarmyndigheten se att saken rörde åklagaren.

Operation Playa, del 2, 31 maj 2018

Vad gäller SSI-agentens anmälan anför SVT följande.

Poliser som fungerar som hemliga agenter utrustas med något som kallas ”kvalificerad skyddsidentitet” (ks-id). En sådan innebär att en person får andra personuppgifter än de verkliga och att dessa uppgifter kan tas in i körkort, pass eller andra identitetshandlingar eller i folkbokföringen. En ks-id får enbart användas i den utsträckning som är nödvändig för den avsedda verksamheten. Ett beslut om en sådan gäller för en tid om högst två år med möjlighet till förlängning om det krävs. När en operation är slutförd är en ks-id förbrukad och ska inte användas mer.

I samband med arbetet med dokumentärserien hade redaktionen kontakt med den polis som skötte internutredningarna kring SSI:s agerande i samband med Operation Playa. Efter en skriftlig begäran från redaktionen gjorde denne en sekretessprövning angående vilket material som kunde lämnas ut. Redaktionen fick ut en cd-skiva med flera förhör från utredningarna. Ljudfilen som anmälaren syftar på, där det i en namnskylt syns ett efternamn, var del av det material som lämnades ut efter sekretessprövningen. Redaktionen ställde frågan till den ansvariga kommissarien om SSI-agenterna hade förhörts under sina ks-id och fick det entydiga svaret att de namn som förekom i materialet var de förhörda skyddsidentiteter. Redaktionen var alltså vid publiceringstillfället övertygad om att det namn som syntes i en namnskylt inte var personens verkliga namn utan en sedan länge förbrukad ks-id. SVT har inte heller i nuläget någon kunskap om

vem personen i inspelningen är och kan varken motsäga eller bekräfta det som anmälaren uppger, nämligen att det är han.

Det utdrag från internutredarens förhör som finns med i programmet är endast 24 sekunder långt och det som sägs har stor relevans för programinnehållet. Utdraget var ljudbearbetat så att rösten som hördes i programmet var förändrad i förhållande till hur den lät i den ursprungliga ljudfilen. Någon bild på agenten förekom inte i programmet. Det efternamn som syns i bild är inte unikt och det är ingen närmare fokusering på det. Det hade inte funnits där om redaktionen hade haft anledning att tro att det var ett namn på en verklig person, att det ändå var med i programmet kränker inte någon persons privatliv i en utsträckning som innebär ett omotiverat privatlivsintrång.

Vad gäller information som anmälarna anser borde ha framgått i programmet anför SVT bland annat följande.

- Anmälarna anser att uppgifter gällande C och båten Gloria som framgår av tingsrättens dom borde tagits upp i programserien. I programserien framkom det att C satt anhållen misstänkt för medhjälp till grovt narkotikabrott och sedan frikändes redan i tingsrätten. Redaktionen såg därför ingen anledning att fokusera på åklagarnas ytterligare misstankar mot henne.
- Det stämmer inte att D haft en framträdande roll i den nattklubben som anmälarna hävdar.

Vad gäller information som anmälarna anser var felaktig anför SVT bland annat följande.

- Åklagaren har själv undertecknat ett dokument som skickades till C om att hon hade blivit kameraövervakad på sin adress, i dokumentet framkom inte att kameran varit monterad på utsidan av huset, information som inte heller förekom i förundersökningen. Det var detta brev som fick C att undra var kameran satt.

Operation Playa, del 3, 5 juni 2018

Vad gäller information som anmälarna anser borde ha framgått i programmet anför SVT bland annat följande.

- Det framgick av programmet att det finns delade meningar kring om narkotikan funnits på båten Gloria eller inte. SVT har inte tagit ställning i frågan. Båda parter har fått komma till tals och framfört sina bästa argument. Även om hovrätten menar att narkotika hittades på båten skriver hovrätten i samma stycke att ingen bevisning som åklagaren lagt fram visar att kokainet kommer från en tidigare narkotikaleverans. Hovrätten skriver också att inget som åklagaren tagit fram bevisar att

kokainet legat kvarglömt i båten under den period som åklagarsidan hävdade.

- Polisen anmälarna hänvisar till var inte i tjänst och inte på plats i polishuset när han fick samtalet. Det advokat A säger stämmer därför. Polisen vittnade om att han inte sett något kokain och hans berättelse stödjer inte åklagarens version av händelseförloppet.
- Uppgiften om A:s och B:s ekonomi som anmälarna hänvisar till var tvistig i rättegångarna. B frikändes i de delar anmälarna hänvisar till.

Vad gäller information som anmälarna anser var felaktig anför SVT bland annat följande.

- Enligt redaktionens research fanns två skäl för resan till Martinique, dels att förhöra kaptenen, dels att påbörja arbetet med att få honom utlämnad till Sverige. Det enda som talade för att han skulle utlämnas till Sverige var hans svenska pass samt den förundersökning som pågick här. Fransmännen tyckte inte detta räckte utan ville behålla honom och lagföra honom där. Detta framgår tydligt i flera dokument som redaktionen har tillgång till. Åklagaren sa själv i en intervju i programmet att fransmännen var svåra att samarbeta med och att hon därför behövde ”sockra lite”.
- Åklagaren fick inte gehör i rätten för sina argument, varken gällande undersökningen eller utseendet på förpackningarna, vad gäller de nio kilona kokain som hittades på Gloria.
- Det påstods inte i programmet att det enda som är utrett är att kaptenen frias från anklagelserna. Det som sades var att ”det enda som är klart i dag är att hovrätten helt friade kaptenen från anklagelserna om de nio kilona kokain”. Det som är utrett är att inget av den bevisning som åklagaren la fram avseende de 9 kilona kokain höll för en fällande dom.

Mediets genomslagskraft

Det framgår tydligt i programserien att A har en bakgrund som grovt kriminell. Till detta kommer att det inte fanns några uttalanden i programserien som glorifierar brottsliga handlingar.

Rapport den 26 juni 2018

Rapport redovisade i telegrammet att förundersökningen mot en icke namngiven före detta åklagare var nedlagd. Redaktionen valde att inte gå in på varför en förundersökning inletts eller orsaken till att samma förundersökning lagts ned i denna korta form.

För att göra telegrammet begripligt för en publik som inte sett dokumentärserien eller annan rapportering kring *Operation Playa* så sammanfattade den avslutande meningen vad uppmärksammade delar av dokumentären handlade om. Det påstods inte att den nedlagda förundersökningen handlade om detta. SVT

beklagar att anmälaren uppfattat telegrammet på det sätt som hon gjort, men anser inte att den eventuella otydligheten i telegrammet gör att formuleringen strider mot bestämmelsen om saklighet.

ANMÄLARNAS KOMMENTARER PÅ SVT:S YTTRANDE

Några anmälare, bland annat åklagaren, har inkommit med en kommentar på SVT:s yttrande. I sina kommentarer anför de bland annat följande.

Åklagarens medverkan och möjlighet att bemöta kritik

Det stämmer att åklagaren inte lovades att få lyssna på inspelningarna, men hon har ett flertal gånger begärt det. Skälet till detta krav var naturligtvis att hon ville få möjlighet att korrigera om något blivit fel eller kunde missförstås. Vad gäller hennes möjlighet att kommentera utskrifterna fick hon dem någon dag före sändning och har endast bekräftat att hon mottagit dem. Åklagaren hade dessutom behövt få möjlighet att kommentera de övriga inslagen i programmen och dem var hon inte alls medveten om.

Reportern accepterade och bekräftade anmälarens bestämda krav att inte förekomma i bild. Det är inte SVT som har att ta ställning till vilka säkerhetsproblem som finns och det är den enskilde som avgör om och när man vill förekomma i media. Som åklagare har man ingen skyldighet att förekomma i tv utan detta får var och en avgöra. Anmälaren har enbart angivit säkerhetsskäl som orsak, medan reportern säger ”det hon kallar säkerhetsskäl”. SVT satte också säkerhetsskäl inom citattecken i den textade versionen, vilket visar att de ifrågasätter det.

SVT:s agerande har inneburit stora problem för åklagaren i privatlivet. Hon har varit lätt att känna igen och har drabbats av olika kommentarer från personer som inte känner henne. Eftersom programmet dessutom haft den inriktning det hade har det uppenbarligen väckt ilska och hån hos vissa kategorier människor. Även i den yttre bekantskapskretsen har anmälaren mötts av kommentarer och gliringar som påverkat henne mycket negativt. Hot har förekommit vid flera tillfällen.

Vad gäller medverkan i *Aktuellt* den 28 maj 2018 tog SVT kontakt med anmälaren via mejl samma eftermiddag. SVT fick inget svar och försäkrade sig inte heller på något sätt om att anmälaren fått mejlet. Trots detta sades det att anmälaren avböjt att medverka. Åklagaren har inte utsett någon kontaktperson som skulle fungera som talesperson för henne, hon har endast sagt att det går att få kontakt med henne via två kammaråklagare på internationella åklagarkammaren. Den omständigheten att kammarchefen sa att ingen från Åklagarmyndighetens sida ville medverka kan rimligen inte avse anmälaren då hon sedan

1,5 år inte längre tjänstgjorde vid myndigheten. Detta har inneburit obehag för anmälaren och väckt löje i omgivningen.

Övriga invändningar

Anmälarna anser sammanfattningsvis att det var tydligt att skuldfrågan var en viktig del av programmen och påpekar att det är i urvalet av uppgifter som kraven på opartiskhet och saklighet är av störst betydelse. De anser att programserien presenterade ett alternativt händelseförlopp som innefattade ett flertal brottsliga gärningar av i vart fall polis och att SVT omöjligen kan göra så utan att samtidigt redovisa kända omständigheter som talar emot ett sådant alternativt händelseförlopp. De anför även följande.

Man kan definitivt inte som skäl för att avstå från kravet på saklighet anför att domstolen inte har funnit ett visst straffrättsligt påstående styrkt. SVT skriver dessutom i sitt yttrande att det fanns en alternativ gärningsman. Det fanns ingen konkret bevisning som pekade mot den personen.

Det är svårt att acceptera att det funnits fog att redovisa den av försvaret framlagda konspirationsteorin gällande beslaget av kokain på båten Gloria, eftersom denna teori bevisligen inte accepterades av vare sig tingsrätten eller hovrätten. Att bevisning som styrker ett påstående saknas innebär inte att det inte finns bevisning som talar för ett påstående. Bevisning som talar för åklagarnas påstående i denna del talar otvetydigt emot den framlagda konspirationsteorin. En teori som i programmet torgfördes som sanning.

Anmälarna har även framfört ytterligare omständigheter och uppgifter som de anser har relevans. Dessa redovisas huvudsakligen nedan.

Operation Playa, del 1, 29 maj 2018

- A fanns visserligen inte i Spanien under delar av SSI-agenternas tid i landet. En saklig beskrivning av insatsen hade dock beskrivit att B och även D befann sig i landet.
- En arbetsmetod där man närmar sig målpersonen i samma miljö som denne och bygger ett kontaktnät med personer i dennes omgivning är självklar. Det kan knappast benämnas ”medel av aldrig tidigare skadat slag”. Här borde man också i saklighetens namn ha påpekat att infiltration är en metod som används i de flesta länder, i många betydligt mer avancerat än de svenska.
- Någon brottsprovokation har inte förelegat då D inte provocerats att begå något brott.
- Vad gäller avlyssningstekniken monterades den med tillstånd av Säkerhets- och Integritetsskyddsnämnden och var dessutom avsedd för agenternas säkerhet. Inte heller detta kan bedömas som ”medel av aldrig tidigare skadat slag”.
- Gällande resan till Västindien ställer sig anmälarna frågande till varför

resan nämndes när andra relevanta uppgifter med koppling till den utelämnades.

- Åtalet mot B ogillades inte på grund av att pengarna inte funnits och investeringarna inte gjorts utan på att förbrotten ogillades. Hovrätten gjorde alltså inte någon värdering i detalj av den ekonomiska bevisningen, detta borde ha redovisats.
- Enligt bestämt besked från en chefsåklagare vid Särskilda Åklagarkammaren fanns ingen utpekad misstänkt i den förundersökning som leddes av chefsåklagaren. Denna felaktiga uppgift har orsakat stor skada för åklagaren privat.

SVT:S TILLÄGGSYTTRANDE

SVT har mot bakgrund av anmälarnas kommentar inkommit med ett tilläggsyttrande. I det anför SVT sammanfattningsvis följande.

Åklagarens medverkan och möjlighet att bemöta kritik

De delar av intervjuerna som fanns med i det färdigredigerade reportaget skickades till åklagaren inför sändningen. Hon hälsade via sin kontaktperson att hon inte hade några kommentarer.

Åklagaren har synpunkter på textningen av programmet. När det talade innehållet textas måste det sammanfattas eftersom allt som sägs inte ryms på det begränsade utrymme som textremsan har. I det här fallet har textaren i stället för att skriva ut det mer utrymmeskrävande ”det hon kallar säkerhetsskäl” valt att ersätta ”det hon kallar” med citationstecken kring det efterföljande ordet. Detta gjordes inte med den avsikt som anmälaren tolkar in.

Åklagaren uppger att hon var lätt att känna igen i programmet. Hon krävde att inte bli filmad framifrån. Därför gjordes en uppgörelse mellan redaktionen och henne om att ”vända på kameran”, det vill säga visa reportern i bild framifrån och den intervjuade bakifrån. Om åklagaren har blivit igenkänd av personer som inte känner henne kan det bero på publiceringar av rörligt bildmaterial i andra medier där hennes ansikte, till skillnad från i SVT, har syns utan maskering. SVT:s redaktion har uppfattat att den höll sig till den uppgörelse som åklagaren krävde för att ställa upp i intervjuer.

Inget av innehållet i programmet berörde något som anmälaren har gjort som privatperson, utan det handlade uteslutande om hennes arbete inom det statliga rättsväsendet. Det förekom inte heller några uppgifter i programmet utöver namn och bild bakifrån som pekade ut henne som privatperson. I den mån nämnden ändå skulle finna att det har skett ett privatlivsintrång anser SVT att det var motiverat utifrån ett oavvisligt allmänt intresse.

Vad gäller åklagarens medverkan i *Aktuellt* den 28 maj 2018 har chefen på internationella åklagarkammaren under produktionens gång svarat på frågor å åklagarens vägnar samt i vissa fall fungerat som kontaktperson. I övrigt har det skiftat vem vid internationella åklagarkammaren som redaktionen har fått svar från, ibland har man skickat mejl till en person och fått svar från en annan.

Aktuellt hade inga möjligheter att försäkra sig om att åklagaren hade fått det mejl med en förfrågan om medverkan som skickades, eftersom det inte gick att nå åklagaren direkt. Däremot hade SVT fått svar av en kontaktperson som i mejl lovade att framföra frågan till henne. SVT fick också kontakt med internationella åklagarkammarens chef som förklarade att ingen från åklagarsidan ville medverka. Det uppfattades av redaktionen som att det också inbegrep åklagaren. Detta sammantaget gjorde att redaktionen uppfattade det som att åklagaren hade avböjt medverkan i Aktuellt.

Övriga invändningar

Åklagaren själv fick stort utrymme i programserien att bemöta kritik och presentera sin syn på utredningen och målet, såväl avseende detaljer som mer övergripande.

Vad gäller beslaget på båten Gloria presenterades i programmet en mängd fakta utöver advokaternas version av händelseförloppet. Åklagaren, som var förundersökningsledare och ytterst ansvarig för hanteringen av beslaget, fick stort utrymme att kommentera dessa och andra fakta i programmet samt framföra sin egen teori kring beslaget. Bland annat framkommer det i del tre att hon var starkt kritisk till hur polisen hade hanterat beslaget i båten.

Gällande den alternativa gärningsmannen vet redaktionen vad som sades under hovrättsförhandlingarna, trots att den delen skedde bakom lyckta dörrar. I programmet finns delar av ljudinspelningen. Dessutom har två av varandra oberoende poliskällor som redaktionen talat med varit övertygade om att den personen var huvudman i Playa.

SVT har även anfört bland annat följande.

Operation Playa, del 1, 29 maj 2018

- Åklagaren sa i programmet att tanken med SSI-agenterna var att de skulle arbeta med infiltration. Det var den f.d. statsåklagaren som gjorde bedömningen att flera av åtgärderna agenterna vidtog var brottsliga. Åklagaren i Playamålet tog själv avstånd från arbetsmetoderna. Hon säger inte heller emot att de gick utöver vedertagna arbetsmetoder. Dessutom fick hon inför sändningen av programmet ta del av en utskrift av sina uttalanden i programmet, men hade då inga ytterligare kommentarer.

- Vad gäller avlyssningstekniken kan det inte stämma att den monterades med tillstånd av Säkerhets- och Integritetsskyddsnämnden. Nämnden har till SVT uppgett att den inte meddelar tillstånd till hemliga tvångsmedel, än mindre för verksamhet i utlandet. Däremot har nämnden tillsyn i efterhand över användningen av hemliga tvångsmedel.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet innebär enligt granskningsnämndens praxis att om allvarlig kritik riktas mot en klart utpekad part ska den kritiserade få bemöta eller kommentera kritiken. Som regel ska detta ske i samma program eller inslag, antingen genom att den kritiserade själv medverkar eller genom att en kommentar från honom eller henne redovisas. Att en part vägrar att medverka hindrar inte att ett program eller inslag sänds. Om möjligt bör i sådana fall den kritiserades uppfattning redovisas på något annat sätt.

Kravet på opartiskhet innebär även att kontroversiella ämnen eller händelser inte får behandlas ensidigt, det vill säga så att endast en parts version eller synpunkter klart dominerar ett program eller inslag. Det är tillåtet att skildra ett ämne från en speciell utgångspunkt, men i så fall bör detta klart framgå av programmet eller programpresentationen.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas. SVT ska före sändning av program så noggrant som omständigheterna medger kontrollera sakuppgifter i programmet (13 § andra stycket i sändningstillståndet).

Kraven på opartiskhet och saklighet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Med hänsyn till den vidsträckta yttrandefriheten kan kraven ställas lägre i fråga om intervjuade, debattdeltagare och andra så kallade tillfälliga medverkande.

Av betydelse för bedömningen är också bestämmelsen om att SVT ska stimulera till debatt, kommentera och belysa händelser och skeenden samt granska myndigheter, organisationer och företag som har inflytande på beslut som rör medborgarna (8 § i sändningstillståndet). Dessa skyldigheter innebär enligt granskningsnämndens praxis att ett program eller inslag kan ha en kritisk infallsvinkel utan att strida mot kravet på opartiskhet. Med kommentarskyldigheten följer ett visst utrymme för värderande omdömen.

SVT ska ta hänsyn till televisionens särskilda genomslagskraft när det gäller programmens ämnen och utformning samt tiden för sändning av programmen (16 § i sändningstillståndet). Bestämmelsen innebär enligt granskningsnämndens praxis bland annat att programföretaget måste visa varsamhet när det gäller program eller inslag som kan uppfattas uppmåna till brott eller som innebär ett förhållande av brott och brottslingar.

SVT ska respektera den enskildes privatliv i programverksamheten om inte ett oavvisligt allmänt intresse kräver annat (15 § i sändningstillståndet).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden tillämpar bestämmelserna i radio- och tv-lagen och i programföretagens sändningstillstånd. Det ingår inte i nämndens uppgifter att pröva frågor om förtal eller textinformation på programföretagets webbplatser. Anmälarnas kritik i dessa avseenden lämnas därför utan åtgärd.

Aktuellt den 28 maj 2018

Mot bakgrund av vad SVT beskrivit i sitt yttrande anser granskningsnämnden att bolaget hade grund för att uppfatta det som att åklagaren avböjt att medverka i studion. Vad anmälaren tagit upp medför därför inte att inslaget strider mot kravet på saklighet.

Programserien Operation Playa

Det ingår inte i nämndens uppgift att pröva tillkomsten av program. Vad den medverkande åklagaren tagit upp gällande reporterns arbetsmetoder, bland annat i fråga om hur hon filmats under intervjuerna, lämnas därför utan åtgärd. Det ankommer inte heller på nämnden att göra en bedömning av skuldfrågorna eller värdera bevisen i Playamålet. Vad nämnden har att pröva är om SVT visat grund för framställningen och i övrigt utövat sändningsrätten opartiskt och sakligt, sett till de förhållanden som rådde vid tidpunkten för sändning. Delar av anmälarnas kritik och argument är riktad mot argument och påståenden som SVT fört fram i sina yttranden i ärendet. Nämndens bedömning begränsas till de uppgifter och förhållanden som skildrades i programmet.

Respekt för privatlivet

Vad gäller frågan om respekt för privatlivet för en av de agenter som intervjuades har agenten i sin anmälan till granskningsnämnden uppgett att hans riktiga namn visades i bild medan han hördes i en ljudupptagning från internutredningen. Nämnden saknar anledning att betvivla anmälarens uppgifter och anser att han är identifierad i programmet. Nämnden konstaterar att de eventuella negativa effekterna för yrkesutövningen som kan ha följt av att anmälarens verkliga identitet avslöjades inte innebär ett intrång i dennes personliga integritet. De övriga uppgifter som framkom angående hans agerande

i sin yrkesroll var inte heller av den karaktären att det kan anses utgöra sådant intrång. Programmet strider därför inte mot bestämmelsen om respekt för privatlivet i denna del.

Nämnden konstaterar att åklagaren gick att identifiera i programmen och att det framkom allvarlig och omfattande kritik mot henne. De invändningar åklagaren har framfört om att hon inför intervjuerna blev lovad att inte synas i bild, och att det när så ändå skedde har inneburit en säkerhetsrisk för henne, ingår inte i nämndens uppgift att pröva. Frågor om reportrars arbetsmetoder kan prövas av Journalistförbundets yrkesetiska nämnd vilket åklagaren har informerats om. Vad gäller åklagarens övriga invändningar konstaterar nämnden att dessa gällde kritik mot hennes yrkesutövning kopplad till det aktuella målet. Detta prövas inom ramen för kravet på opartiskhet nedan.

Opartiskhet och saklighet

I programserien framställdes åklagaren som klandervärd, bland annat genom att det framfördes misstankar om att hon i egenskap av åklagare i målet var ansvarig för att otillåtna och brottsliga metoder använts under Operation Playa. Vad gäller åklagarens möjlighet att bemöta denna allvarliga kritik konstaterar nämnden att åklagaren medverkade i alla tre programmen och att hon fick möjlighet i programmen att kommentera och ge sin version. Den kritik som fördes fram mot hennes tjänsteutövning medför därför inte att programmen strider mot kravet på opartiskhet. I fråga om SVT:s val att använda formuleringen ”av det hon kallar säkerhetsskäl” i anslutning till presentationen av åklagaren, anser nämnden att den var värderande och gav inledningsvis en bild av att det fanns skäl att ifrågasätta hennes trovärdighet. Formuleringen återkom dessutom genomgående i programmen. Enligt nämndens mening var formuleringen omotiverad och på gränsen till att framstå som ett otillåtet ställningstagande men hade dock inte sådan betydelse för framställningen att programmen därför strider mot kravet på opartiskhet.

Anmälarnas kritik mot den övriga framställningen i programmen gäller främst att det utelämnades väsentlig information om Playamålet och att uppgifter som lämnades i programmen var felaktiga.

När det gäller frågan om programmen innehöll felaktigheter kan det konstateras att anmälarna har tagit upp att det förekom felaktiga uppgifter i programmen som gav tittarna en missvisande bild av olika händelseförlopp, exempelvis gällande beskrivningarna av åtalet mot A och B, åklagarens resa till Martinique och rumsavlyssningen i C:s hem. Mot bakgrund av handlingarna i ärendet anser nämnden sammanfattningsvis att SVT visat tillräcklig grund för framställningen och de av anmälarna kritiserade uppgifterna.

När det gäller frågan om det utelämnades väsentlig information, har flera anmälare bland annat riktat kritik mot att domstolarnas opartiska och oberoende

bedömningar inte redovisades och att effekten av detta är att de åtalade och deras försvarares ståndpunkt togs för sanning. Ett exempel på sådan kritik gäller den tredje delen i programserien som i sin helhet handlade om ett narkotika-beslag på båten Gloria. Fokus i detta program låg på försvarets uppfattning om att de nio kilona möjligen kunde ha "planterats" där. Nämnden konstaterar emellertid att programmet också redogjorde för åklagarsidans ståndpunkt i den frågan. Programmet hade vunnit i tydlighet om det på ett närmare sätt även hade redogjorts för på vilket sätt domstolarna vägde in försvarets uppfattning vid sina respektive prövningar. Nämnden kan dock inte finna att utelämnandet av den informationen medför att programmet blev vilseledande eller att SVT genom utelämnandet agerat partiskt. Nämnden kan inte heller finna att programserien i övrigt utelämnade väsentliga uppgifter av betydelse för framställningen eller att SVT på annat sätt agerat i strid med kravet på opartiskhet. I den bedömningen beaktar nämnden den skyldighet som åvilar SVT att granska bland annat myndigheter och belysa händelser och skeenden. Denna skyldighet möjliggjorde den mycket kritiska infallsvinkeln som programserien hade gentemot polis- och åklagarmyndigheterna i det aktuella fallet.

Mediets genomslagskraft

Nämnden anser inte att programmen förhärligade brott och brottslighet. De strider därför inte mot bestämmelsen om televisionens särskilda genomslagskraft.

Rapport den 26 juni 2018

I det korta telegrammet kunde det framstå så att anmälan mot åklagaren om tjänstefel gällde polisens otillåtna metoder. Det förhållandet att SVT satte nyheten om den nedlagda förundersökningen i ett sammanhang genom att berätta vad dokumentärserien *Operation Playa* handlade om medför dock inte att inslaget blev så missvisande att det strider mot kravet på saktighet. Inslaget strider inte heller mot bestämmelsen om respekt för privatlivet.

Detta beslut har fattats av Malin Bonthron, Clas Barkman, Berivan Yildiz, Bo-Erik Gyberg och Gunnar Springfieldt efter föredragning av Jenny Grass.

På granskningsnämndens vägnar

Malin Bonthron

Jenny Grass